

Velkommen i skole- bestyrelsen

**SKOLE
OG
FORÆLDRE**

INDHOLD

Stik fingeren i jorden - men lad den ikke blive der.	5
Start med en fælles forståelse af skolebestyrelsen.	6
Folkeskolens hieraki.	7
Hvad går arbejdsopgaverne i skolebestyrelsen konkret ud på?	8
Og hvad er det vi ikke skal.	9
Lidt om skolebestyrelsens begrebsverden.	9
Rammen for arbejdet er sat, men hvor begynder vi?	9
Planlæg hvad I vil arbejde med og hvornår.	10
Stil spørgsmål for at afklare.	11
Samarbejdet i skolebestyrelsen.	12
Gør skolebestyrelsens arbejde synligt på skolen.	13
Gratis e-learningkursus: En introduktion til arbejdet i Skolebestyrelsen.	14
Der er hjælp at hente.	15

KOLOFON

Udgivet august 2018 af Skole og Forældre med støtte fra undervisningsministeriet
Tegninger: Pernille Mühlbach
Fotos: Leitorp + Vadskeer, Lars Bertelsen
Redaktion: Ingelise Andersen, Poul Exner, Stig Poulsen, Morten Kruse
Layout: Synergi Reklamebureau Webbureau

SKOLEBESTYRELSERNE ER BINDELEDDET MELLEM SKOLE OG HJEM

Der venter en vigtig opgave for forældrene i de skolebestyrelser, der træder sammen 1. august.

Som forældre afleverer vi hver dag vores børn i skolen, hvor de bruger det meste af deres dag. Dermed er den lokale skole en af nøglerne til vores børns dannelse og det gode børneliv.

Hvis man sidder i skolebestyrelsen, kan man blandt andet få indflydelse på samarbejdet mellem skole og hjem, og hvilke kundskaber og værdier man vægter højt på den pågældende skole.

Derfor vil jeg også gerne sige en stor tak til de forældre, der stillede op, og de, der blev valgt til arbejdet i skolebestyrelserne.

Som forældre i skolebestyrelser er I afgørende for arbejdet med at gøre folkeskolen endnu bedre. Jeres arbejde binder skolen og hjemmet sammen, og det er vigtigt, for folkeskolen er folkets skole.

Rigtig god arbejdslyst.
Merete Riisager
Undervisningsminister (LA)

VELKOMMEN I SKOLEBESTYRELSEN, **DET VIGTIGE** **ARBEJDE** FOR DINE BØRNS SKOLE

En skolebestyrelse er både et skolepolitisk organ, der sætter retning for skolen, en tilsynsmyndighed, en forsamling af skolelobbyister og en strategisk sparringspartner for skolens daglige ledelse.

Det er mange ting på en gang. For nye skolebestyrelsesmedlemmer kan det tage tid at finde ud af, hvordan hver enkelt opgave løses bedst.

Jeg har beskæftiget mig med skolebestyrelsesarbejde i mange år. Her er et par tip til jer, der er nye i skolebestyrelsen:

Der er ikke meget, der kan slå at være velforberedt. Ja, sådan er det bare. Tal pænt til dem, du ikke er enige

med, og forstå baggrunden for deres væsentligste synspunkter.

Skab alliancer. Hvis flere i båden ror samme vej, kan man komme længere. Hold fast i målet. Stol på, at påvirkning og argumenter af god kvalitet virker. Måske ikke i dag, men så i morgen.

Du sidder i skolebestyrelsen for børnenes skyld. Det er godt at huske, hvis bølgerne går højt.

Dit arbejde giver mening. Husk det på en dårlig dag.

God fornøjelse med arbejdet.
Mette With Hagensen
Landsformand, Skole og Forældre

”Det tager altid lidt tid at komme ind i skolebestyrelsesarbejdet, hvis man er helt nyt medlem. Det kan derfor være en god ide, at I på et af de første møder holder en slags status, så I har en fælles forståelse af grundlaget for det videre arbejde.”

STIK FINGEREN I JORDEN - MEN LAD DEN IKKE BLIVE DER

Som ny skolebestyrelse venter et spændende arbejde med at sætte retning for skolen.

For at kunne gøre det, er det vigtigt at være opmærksom på, at *ting tager tid*, og at alle parter i skolebestyrelsen skal arbejde sammen for at nå de mål, I sætter jer. Det er derfor en god ide at starte med at skabe et fællesskab for alle i skolebestyrelsen.

Et par gode fif til opstart af jeres arbejde:

STIK FINGEREN I JORDEN

Det tager altid lidt tid at komme ind i skolebestyrelsesarbejdet, hvis man er helt nyt medlem. Det kan derfor være en god ide, at I på et af de første møder holder en slags status, så I har en fælles forståelse af grundlaget for det videre arbejde.

Og skal I gøre skolen til en bedre skole, så skal I først og fremmest have et velfungerende samarbejde i skolebestyrelsen. Måske skal I starte med at få afstemt jeres forventninger til samarbejdet og til arbejdet.

OG SÅ SKAL I VIDERE MED SELVE OPGAVERNE

Når I har "taget temperaturen" måske over et par møder, kan I med fordel sætte jeres arbejde i system, så I når

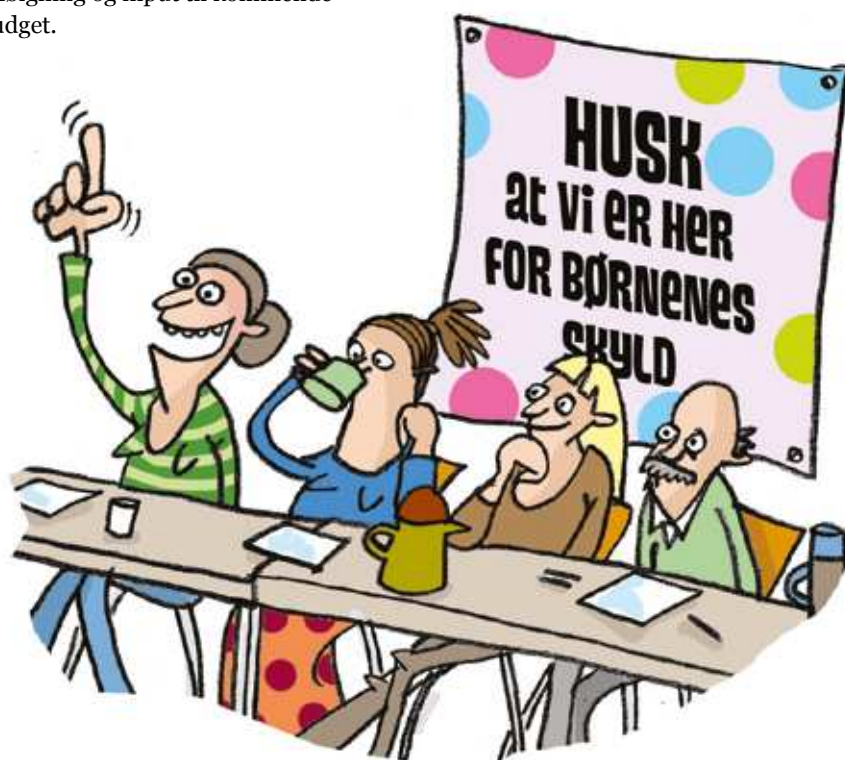
de temaer, I brænder for og gerne vil rykke på. Hvad det præcist er, har I måske fået afklaret, da I drøftede forventninger, ellers er det nu, I bør afklare og prioritere de temaer og arbejdsområder, I vil sætte fokus på.

Det kan I for eksempel gøre ved at lave en årsplan eller måske endda en plan for de kommende 2 til 4 år, for temaer der skal fastsættes eller ajourføres principper for. Planen bør også indeholde mere faste årstemaer som tilsyn med principper, opfølgning på trivselsmålingerne, samarbejdet med forældrene og kontaktførelse, budgetopfølgning og input til kommende års budget.

TAG ANSVAR FOR AT DER SKER NOGET

Hvis I ønsker at forbedre eller ændre ting på skolen, kræver det handling. I har allerede folkeskoleloven i ryggen til at gøre det, så det er helt op til jer at vælge, hvordan I skaber den bedste folkeskole for alle skolens elever.

Denne publikation er en kort guide med introduktion til skolebestyrelsen og til det vigtige videre arbejde.

START MED EN FÆLLES FORSTÅELSE AF SKOLEBESTYRELSEN

Hvad enten I er en helt ny bestyrelse eller kun nogle af jer er nyvalgte, er det altid godt at gøre sig rammerne for skolebestyrelsesarbejdet klart og at se på, hvor langt den tidligere skolebestyrelse nåede med deres arbejde.

Der kan være brug for at få en fælles forståelse for de kompetencer, skolebestyrelsen er givet, og de opgaver, I er pålagt i forhold til folkeskoleloven.

Som I kan se, er I en del af det store demokratiske hierarki, der rækker fra Christiansborg over kommunalbestyrelsen til skolebestyrelsens mødelokale. Det er i det perspektiv, I skal se jeres rolle. I er skolepolitikere.

Hvert lag i hierarkiet har bestemte opgaver, der skal fastsættes politisk, således at der stadig er rum til det næste lag i kæden til at udføre deres opgaver.

Parallelt med det politiske hierarki er der det administrative hierarki, som rækker fra ministeriet over

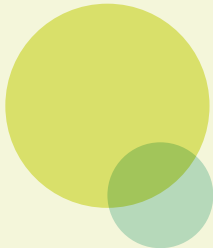
forvaltningen og til skolelederen. Det er de embedsmænd, der reelt skal implementere den retning, som det politiske niveau fastsætter.

Til brug for dette bliver der udarbejdet en række dokumenter. Øverst er der folkeskoleloven med tilhørende bekendtgørelser, cirkulærer og vejledninger. Inden for disse rammer er der den kommunale styrelsesvedtægt og evt. bilag hertil.

Endelig er der de principper og værdiregelsæt mv., I fastsætter i skolebestyrelsen.

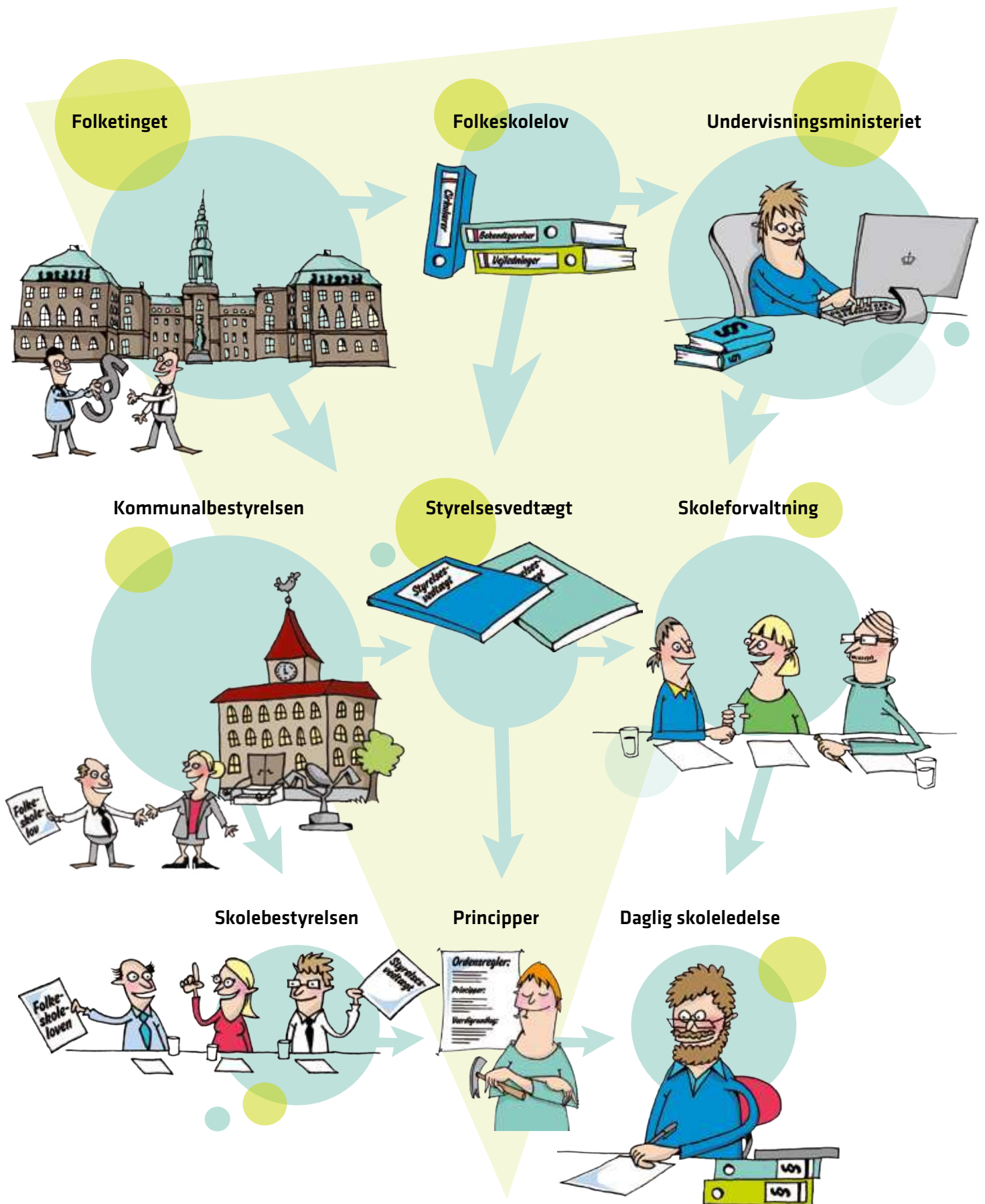
Det kan være en god ide at se lidt nærmere på og drøfte de overordnede rammer, I arbejder under. Få derfor fat i en kopi af primært folkeskolelovens §44, som omhandler skolebestyrelsens opgaver, samt den lokale styrelsesvedtægt med bilag, som I kort kan gennemgå sammen. Skolelederen vil kunne være behjælpelig med at fremskaffe disse dokumenter.

Når I har ovennævnte perspektiv på jeres arbejde, giver det forhåbentlig en god forståelse for betydningen af den opgave, I har påtaget jer som medskabere af den lokale folkeskole, I ønsker.

DET KAN VÆRE EN GOD IDE AT SE LIDT NÆRMERE PÅ OG DRØFTE DE OVERORDNEDE RAMMER, I ARBEJDER UNDER. FÅ DERFOR FAT I EN KOPI AF PRIMÆRT FOLKESKOLELOVENS §44, SOM OMHANDLER SKOLEBESTYRELSENS OPGAVER, SAMT DEN LOKALE STYRELSESVEDTÆGT MED BILAG, SOM I KORT KAN GENNEMGÅ SAMMEN.

FOLKESKOLENS HIERAKI

HVAD GÅR ARBEJDS- OPGAVERNE I SKOLEBESTYRELSEN KONKRET UD PÅ?

Skolebestyrelsens arbejdsopgaver er som nævnt ovenfor beskrevet i folkeskoleloven og i den kommunale styrelsesvedtægt. Folkeskoleloven er en rammelov og beskriver derfor opgaverne overordnet; altså hvad I skal, men ikke hvordan I skal gøre det. Her er nogle af de primære overordnede opgaver, som er beskrevet i folkeskoleloven:

I skal fastsætte et værdiregelsæt for skolen, og som en del af det skal I udarbejde en antimobbestrategi.

I skal fastsætte principper for skolen. Loven beskriver, hvilke principper I som *minimum* skal fastsætte:

- Undervisningens organisering, herunder elevernes undervisningstimetale på hvert klassetrin, skoledagens længde, understøttende undervisning, holddannelse, samarbejde med lokalsamfundet, udbud af valgfag, specialundervisning på skolen og elevernes placering i klasser,
- skolens arbejde med elevernes udvikling i skolens faglige og sociale fællesskaber,
- adgangen til at opfylde undervisningspligten ved at deltage i undervisningen i den kommunale musikskole eller ved eliteidrætsudøvelse i en idrætsforening, jf. § 33, stk. 9,
- samarbejdet mellem skole og hjem og om skolens og forældrenes ansvar i samarbejdet,
- underretning af hjemmene om elevernes udbytte af undervisningen,
- arbejdets fordeling blandt det undervisende personale,
- fællesarrangementer for eleverne i skoletiden, lejrskoleophold, udsendelse i praktik mv. og
- skolefritidsordningens virksomhed.

I skal føre tilsyn med skolens virksomhed. Dette er både ret og pligt. For eksempel er det skolelederen, der i praksis implementerer de principper, I har vedtaget, i skolens dagligdag, men det er jeres ret og pligt via jeres tilsyn at sikre, at principperne reelt også efterleves i skolens dagligdag.

I skal godkende skolens eget budget.

I skal udtale jer omkring ansættelse af ledere, lærere og pædagoger.

I skal udtale jer om de spørgsmål, som kommunalbestyrelsen forelægger jer (høringssvar).

I skal afgive en årlig beretning om jeres arbejde, og mindst en gang om året skal I indkalde alle forældre til et møde, hvor beretningen behandles, og hvor I kan drøfte skolens virksomhed.

De kommunale styrelsesvedtægter er forskellige fra kommune til kommune. I vedtægten skal der stå de lokale rammer for skolebestyrelsen og dens arbejde. Samtidig skal I også se lidt nærmere på den kommunale skolepolitik, idet det her er beskrevet, hvilken retning kommunen ønsker for skoleområdet.

**FOLKESKOLELOVEN ER EN
RAMMELOV OG BESKRIVER DERFOR
OPGAVERNE OVERORDNET; ALTSÅ
HVAD I SKAL, MEN IKKE HVORDAN I
SKAL GØRE DET.**

OG HVAD ER DET, VI IKKE SKAL...

Skolebestyrelsen skal ikke sagsbehandle; altså komme med en løsning på en konkret sag. Det er skolelederens opgave. I kan dog godt bruge en konkret sag som udgangspunkt for et tilsyn eller for at fastsætte eller revidere et princip.

Skolebestyrelsen arbejder på det overordnede niveau og for hele skolen.

LIDT OM SKOLEBESTYRELSENS BEGREBSVERDEN

Som det fremgår af illustrationen af folkeskolens hierarki på side 7, er skolebestyrelsen en del af det politiske system, og derfor tager lovgivningen også udgangspunkt i de begreber, der bruges i denne verden.

Her er et par eksempler:

- Skolebestyrelsen fastsætter *principper*, ikke politikker. Men ligesom politikker er principper også retningsgivende for embedsmændenes implementering. Hos jer er det skolelederen, der implementerer principperne i skolens hverdag.
- Begrebet *tilsyn* kender vi også fra andre øvrige myndigheder. I Skolebestyrelsen skal I føre tilsyn med, at tingene foregår som beskrevet – for eksempel at principperne eller antimobbestrategien bliver fulgt på skolen.
- *Redegørelser* er et redskab, som indgår i skolebestyrelsens tilsyn. Skolebestyrelsens tilsyn foregår ikke direkte, men gennem skolelederen, som fremlægger en redegørelse for det område, I ønsker at føre tilsyn med.

RAMMEN FOR ARBEJDET ER SAT, MEN HVOR BEGYNDER VI?

I begynder jo ikke på helt bar bund. Den tidligere bestyrelse har allerede arbejdet med mange områder, og derfor kan det være en god ide at tage udgangspunkt i det, der allerede foreligger. Det er en slags status, som danner grundlag for det videre arbejde.

En status kan for eksempel være:

- Hvilke værdier har vi for skolen?
- Hvilke principper er allerede fastsat?
- Hvilke værdiregelsæt er vedtaget for skolen?
- Hvordan ser antimobbestrategien ud?
- Har vi ordensregler for skolen?
- Hvordan plejer skolebestyrelsen at føre tilsyn?
- Hvordan ser status ud for skolens budget?
- Hvordan foregår det årlige møde med forældrene, hvor bestyrelsens årsberetning behandles?
- mv.

Når disse områder er klarlagt, kan I begynde at se på de områder, I som ny bestyrelse gerne vil arbejde med.

PLANLÆG HVAD I VIL ARBEJDE MED OG HVORNÅR

En grundlæggende forudsætning for at I når de ting, I gerne vil, er planlægning. Der er typisk møde i skolebestyrelsen en gang om måneden, og har I ikke en plan for arbejdet, risikerer I at blive hængende i ensartede problematikker fra møde til møde, eller få oplevelsen af ikke at rykke med jeres arbejde.

En måde at planlægge på er, som tidligere nævnt, at lave en årsplan eller årshjul, som sikrer, at I få drøftet de temaer, der betyder noget for jer, fastsat de principper I skal, og dem I ønsker, samt får ført det tilsyn, der er en del af jeres opgave.

Ud fra den status, I har lavet for arbejdet, kan I drøfte, hvilke temaer og principper mv. I ønsker at arbejde med.

**EN GRUNDLÆGGENDE
FORUDSÆTNING FOR
AT I NÅR DE TING, I
GERNE VIL, ER PLAN-
LÆGNING.**

Spørg jer selv:

- Hvordan prioriterer vi det hen over året?
- Er der nogen, der vil være ordfører på området (holde sig orienteret på området og informere bestyrelsen)?
- Skal der nedsættes en arbejdsgruppe på nogle områder (for eksempel om fastsættelse eller revision af antimobbestrategien)?
- Hvornår fører vi tilsyn med principperne?
- Hvornår skal bestyrelsen mødes med kontaktførældrene?

Se mere om hvordan I kan udarbejde en årsplan på <http://skole-foraeldre.dk/arsplan>

STIL SPØRGSMÅL FOR AT AFKLARE

Vi kender det alle sammen; at man måske ikke lige fik stillet de spørgsmål, man umiddelbart sad med, og efterfølgende mangler man så svaret for helt at have afklaret området.

Spørgsmål kan både afklare og give en god dialog. I kan for eksempel få en forklaring på, hvad der kan lade sig gøre, hvorfor tingene er, som de er, eller hvordan det er muligt at ændre på områder.

Skolelederen er skolebestyrelsens kompetente sparringspartner, der kan afklare spørgsmålene, og nogle gange kan det også være godt for skolelederen at få udfordringen med at skulle forklare, hvad der foregår.

Men også personalets og elevernes repræsentanter i skolebestyrelsen kan komme med input til afklaring af konkrete områder.

Spørgsmål kan for eksempel være:

HVORDAN ARBEJDER VI MED SKOLE-HJEM-SAMARBEJDET, I FORHOLD TIL PRINCIPPET?

- Hvordan prioriterer skolen tid til dette?
- Er dette baseret på traditioner og 'plejer' eller viden om best practice?
- Har vi nogen vurdering af, hvad forældrene synes om det?
- Hvor lang tid er der afsat til skole-hjem-samtaler, og foregår det ens for alle klasser?

HVORDAN FUNGERER ELEVDEMOKRATIET PÅ SKOLEN – HVAD SIGER ELEVERNE?

- Hvordan fungerer elevrådet?
- Er I medlem af Danske Skoleelever?
- Hvordan får I input til fremlæggelse i skolebestyrelsen?
- Hvordan fungerer elevdemokratiet på klasseniveau?

HVORDAN SER DET UD MED ØKONOMIEN I FORHOLD TIL BUDGETTET?

- Er der områder, vi skal se nærmere på, hvor der er en væsentlig ændring?
- Hvordan ser det ud med hardware til eleverne og medarbejderne?
- Er der afsat midler til vedligeholdelse?

HVORDAN GÅR DET MED TRIVSLEN PÅ SKOLEN?

- Hvad er de seneste resultater af trivselsmålingerne?
- Har vi udarbejdet en handleplan?
- Er der nogle klasser, vi skal se nærmere på?

HVORDAN
SER DET UD MED
ØKONOMIEN
I FORHOLD TIL
BUDGETTET?

HVORDAN
FUNGERER
ELEVDEMOKRATIET
PÅ SKOLEN
- HVAD SIGER
ELEVERNE?

HVORDAN
GÅR DET MED
TRIVSLEN PÅ
SKOLEN?

SAMARBEJDET I SKOLEBESTYRELSEN

Det gode samarbejde kommer ikke af sig selv. Det er noget, I alle skal arbejde for, og så kræver det også viljen til at ville det, men der er ingen tvivl om, at det kan betale sig at skabe de gode relationer, for at kunne arbejde optimalt.

Skole og Forældres undersøgelse fra 2018 viser således, at et godt samarbejde med skolelederen skaber resultater for bestyrelsen.

Et godt udgangspunkt for samarbejde er at få afklaret, hvilke forventninger I hver især har til hinanden og i forhold til det kommende arbejde. En forventningsafklaring giver også en bedre dialog, når det er tydeligt, hvilke holdninger I har, og hvilke temaer I måske specielt har interesse i at arbejde med på skolen.

**DET GODE SAM-
ARBEJDE KOMMER
IKKE AF SIG SELV.
DET ER NOGET, I ALLE
SKAL ARBEJDE FOR.**

GØR SKOLEBESTYRELSENS ARBEJDE SYNLIGT PÅ SKOLEN

Tag en drøftelse af, hvordan I vil gøre jeres arbejde synligt på skolen. Det er vigtigt, at alle forældre, elever og medarbejdere ved, hvad I arbejder med, hvilke principper der er styrende for skolen, og naturligvis hvilket værdiregelsæt I har fastsat. Mange skoler "gemmer" principperne langt væk på hjemmesiden, for eksempel et sted under skolebestyrelsens dokumenter, men de bør jo egentlig ligge helt fremme på forsiden, eftersom det er de styrende principper for hele skolen.

Det er også vigtigt, at I får fortalt, hvad I vil arbejde med i den kommende periode, og at I inviterer til samarbejde med alle skolens parter. Det kan for eksempel ske ved, at I sender jeres udkast til principper i høring i medarbejderudvalget, i elevrådet og måske inviterer kontaktførelse til en aften, hvor de kommer med input.

Der er mange muligheder for at informere og for dialog. Her er et par eksempler:

- Morgencafé, hvor forældrene kan få en kop kaffe og en snak om skolens hverdag.
- Informationsskrivelse via intra til alle om skolebestyrelsens arbejde, for eksempel hver anden måned.

- 1-2 årlige møder med skolens kontaktførelse.
- 1-2 årlige møder med skolens forældrebestyrelse (1 møde er lovpligtigt).
- Skolebestyrelsesrepræsentant på forældremøderne (dialog om arbejdet og opgaverne, måske også involvering af forældre, for eksempel til konkrete afgrænsede arbejdsgrupper).

I kan også synliggøre jeres arbejde, ved at bruge samarbejdet med skolens parter til at planlægge for eksempel events med et temafokus, for eksempel:

- Kys og kørselskampagne (sikre skolevej ved skolen).
- Foreningstræf, hvor foreningerne viser deres kunnen frem (evt. i samarbejde med andre skoler).
- Og meget andet. Det er kun fantasien - og tiden - der sætter grænser.

DET ER VIGTIGT, AT ALLE FORÆLDRE, ELEVER OG MEDARBEJDERE VED, HVAD I ARBEJDER MED, HVILKE PRINCIPPER DER ER STYRENDE FOR SKOLEN, OG NATURLIGVIS HVILKET VÆRDIREGELSÆT I HAR FASTSAT.

GRATIS E-LEARNINGSKURSUS:

EN INTRODUKTION TIL ARBEJDET I SKOLEBESTYRELSEN

Skole og Forældre har lanceret et gratis e-learningkursus, som giver en kort introduktion til arbejdet i skolebestyrelsen. Der er i alt 5 moduler, og vi vil opfordre til, at alle tager kurset i opstarten. Det tager 15 – 20 minutter at gennemføre ét modul.

Tiden er godt givet ud, for det kan efterfølgende spare tid på drøftelser af, hvad jeres opgaver er, og hvordan I kan arbejde.

Se mere om kurset her:
www.skole-foraeldre.dk/kurser

DER ER HJÆLP AT HENTE

Skole og Forældre er jeres organisation. Som medlem kan du få hjælp og støtte til arbejdet på en lang række områder:

VÆRKTØJSKASSE:

www.skole-foraeldre.dk/kassen

Her finder du temaer med konkrete værktøjer til blandt andet fastsættelse af principper, tilsyn, ansættelser på skolen, udarbejdelse af værdiregelsæt, møde-afholdelse og meget mere.

KURSER

www.skole-foraeldre.dk/kurser

Skole og Forældres kursusafdeling tilbyder at komme ud på jeres skole og gennemføre kurser; både for jer i skolebestyrelsen og for forældre. Vi gennemfører også årlige skolebestyrelsesseminarer med temaer om skolebestyrelsens arbejdsområder. Se mere via ovennævnte link.

PUBLIKATIONER

www.skole-foraeldre.dk/udgivelser

Her finder du Skolebestyrelsens håndbog, som er en grundbog for skolebestyrelsens arbejde.

Her ligger også en lang række andre publikationer, hvoraf flere kan downloades gratis. Det gælder for eksempel syv tema-hæfter om skolebestyrelsens arbejde:

- 1: Introduktion
- 2: Elevernes læringsudbytte
- 3: Samarbejdet mellem skole og hjem
- 4: Principper til styring af skolen
- 5: Tilsyn med skolen
- 6: Indflydelse gennem samarbejde
- 7: Indflydelse gennem budgettet

Hæfterne kan også købes i trykt udgave. Via ovennævnte link finder du også andre publikationer, bl.a. om kontaktforældre mv.

HOT-LINE

Hvis du har spørgsmål til arbejdet eller samarbejdet i bestyrelsen, er vi ikke længere væk end telefonen eller mailen: Rådgivningen har telefontid hverdage mellem kl. 09.00 – 14.00. Ring til 33 26 17 21 eller skriv til post@skole-foraeldre.dk, hvis det passer dig bedre.

MAGASINET SKOLEBØRN

Skole og Forældres magasin Skolebørn udkommer fire gange årligt med artikler med inspiration til arbejdet i skolebestyrelsen og til forældrenes samarbejde med skolen. Se mere på www.skoleborn.dk

SKOLE OG FORÆLDRE ER JERES ORGANISATION. SOM MEDLEM KAN DU FÅ HJÆLP OG STØTTE TIL ARBEJDET PÅ EN LANG RÆKKE OMRÅDER.

SKOLE OG FORÆLDRE

Skole og Forældre
Kvægtorvsgade 1
1710 København V
Tlf. 3326 1721
post@skole-foraeldre.dk
www.skole-foraeldre.dk

Landsorganisation for forældre i folkeskolen